

HOOFDSTUK 3

BEZIT VAN EN TOEGANG TOT OUDE EN NIEUWE MEDIA

In dit hoofdstuk wordt het bezit van verschillende oude en nieuwe media binnen Turkse, Marokkaanse en Surinaamse gezinnen in Nederland in kaart gebracht en vergeleken met de situatie binnen autochtone Nederlandse families om zo tot beantwoording van het eerste deel van onze onderzoeksvraag te komen; namelijk in welke mate zijn cultuurspecifieke eigenschappen, naast andere socio-demografische kenmerken determinanten voor het bezit van ‘oude’ en ‘nieuwe’ media bij allochtone jongeren (in vergelijking met autochtone jongeren)? Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen in het huishouden aanwezige media-apparatuur waartoe de jongeren toegang hebben en die media-apparatuur die specifiek op de slaapkamer van de jongeren aanwezig is. Zodoende kunnen we een beeld krijgen van die media waartoe de jongeren toegang hebben in huis en die media die ze als hun persoonlijk bezit beschouwen. We brengen onder meer het aantal tv-toestellen in kaart dat bij allochtone en autochtone gezinnen met kinderen aanwezig is. We geven een overzicht van welke apparaten er in huis of op eigen kamer aanwezig zijn. Verder wordt meer specifiek aandacht geschonken aan het thuis toegang hebben tot een computer en het internet. Tot slot hebben we een vraag gesteld omtrent het bezit van een mobiele telefoon.

We trachten een beeld te schetsen van de adoptie van de nieuwe media in het licht van oude media bij zowel allochtone als autochtone gezinnen met kinderen. Zijn er tussen deze gezinnen verschillen in de mate waarin nieuwe media worden aangeschaft en gebruikt? De ‘Diffusion of Innovations’ theorie van Rogers (1995) nemen wij hierbij als uitgangspunt. Hij omschrijft sociale verandering als een proces waarbij verandering optreedt in de structuur en het functioneren van een sociaal systeem. Hierbij worden drie opeenvolgende fasen onderscheiden:

1. Invention (uitvinding): het proces waarbij nieuwe ideeën worden ontworpen of gecreëerd.
2. Diffusion (diffusie): het proces waarbij deze nieuwe ideeën worden medegedeeld aan leden van een bepaald sociaal systeem.
3. Consequences (consequenties): de veranderingen die binnen het sociale systeem plaatsvinden als gevolg van de aanname of afwijzing van een innovatie.

In wezen is diffusie volgens Rogers een speciale vorm van communicatie die zich bezighoudt met de verspreiding van nieuwe ideeën. De basisprincipes in de diffusie van nieuwe ideeën zijn: (1) de *innovatie*, (2) die via bepaalde *kanalen* wordt *doorgegeven* (3) *over een bepaalde tijd*, (4) aan de leden van een *sociaal systeem*. Met betrekking tot deze studie zijn met name de mate waarin bepaalde personen relatief eerder nieuwe ideeën aannemen dan andere leden van hetzelfde sociale systeem en de mate van adoptie van een innovatie (de snelheid waarmee een innovatie wordt aangenomen door leden van een sociaal systeem) van belang.

In tabel 15 geven we allereerst een overzicht van de toegang tot twee zogenaamde ‘oude’ media (radio en televisie) en twee vormen van ‘nieuwe’ media (pc en internet) in de in deze studie betrokken Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse huishoudens. Wat direct opvalt is dat de toegang tot de ‘oudere’ media in de allochtone en autochtone Nederlandse groepen vrijwel identiek aan elkaar is. Wat de toegang tot ‘nieuwe’, interactieve media betreft, kunnen we vaststellen dat er sprake is van een achterstand bij de allochtone jongeren in vergelijking tot hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten. De deelnemers uit de autochtone Nederlandse gezinnen hebben in de thuissituatie immers beduidend vaker toegang tot een pc en internetaansluiting dan de respondenten uit de allochtone gezinnen.

Tabel 15: Toegang tot ‘oude’ en ‘nieuwe’ media in huis – in afgeronde percentages

	Turken N=202	Marokkanen N=110	Surinamers N=42	Nederlanders N=97	Totaal N=451
Radio	91	93	93	97	93
Televisie	97	97	96	97	97
Pc	53	57	57	81	60
Internet	50	44	44	71	52

Cursief: $p \leq ,05$; Onderlijnd: $p \leq ,005$; **Vet:** $p \leq ,001$

In de volgende paragrafen zullen we uitgebreider aandacht besteden aan het persoonlijk mediabezit van zowel de allochtone als autochtone Nederlandse deelnemers. Daarnaast zullen we een beeld schetsen van de toegang tot verschillende ‘oude’ en ‘nieuwe’ media in de thuiscontext.

3.1 Persoonlijk mediabezit

Om een idee te krijgen van de media-apparatuur die jongeren zelf bezitten hebben we ze onderstaande vragen gesteld:

- Heb je zelf (op je eigen kamer) een...?
- Heb je zelf een mobiele telefoon?

In eerste instantie zullen we per onderzochte groep apart nagaan in hoeverre zich verschillen voordoen *binnen* de aparte onderzoeksgroepen. Vervolgens geven we een algemeen overzicht van de verschillen en overeenkomsten in persoonlijk mediabezit *tussen* de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse onderzoeksgroep.

Om een zo volledig mogelijk overzicht te geven van het persoonlijk mediabezit op de eigen (slaap)kamer is de vraag hiernaar opgesplitst rond de volgende mediatypes:

- Telefoon en leesboeken
- Audio: radio en stereo/cd/platenspeler
- Audiovisueel: televisie, televisie met teletekst & videorecorder
- Nieuwe media: spelcomputer, pc, cd-rom en (kabel)modem

3.1.1 Telefoon en leesboeken

Met betrekking tot het *telefoonbezit op de eigen kamer* geeft ongeveer een derde van alle respondenten aan dit medium op de eigen kamer te hebben. Dit percentage lijkt behoorlijk hoog vergeleken met de data uit een vergelijkende vrij recente studie (hoewel dataverzameling dateert van medio 1997) waarbij eveneens dezelfde vraag gesteld is. Uit deze studie van Beentjes et al. (1999) naar het mediagebruik van Nederlandse kinderen kwam naar voren dat gemiddeld slechts zeven procent van de Nederlandse kinderen en jongeren tussen de 12-17 jaar in het bezit is van een telefoon op de eigen kamer. Dit verschil kan worden verklaard aan de hand van de explosieve groei van het gsm-bezit in een zeer korte periode. Daar er in deze vraag geen duidelijk onderscheid is gemaakt tussen een vaste telefoonaansluiting en een mobiele telefoon heeft een aantal leerlingen het bezit van hun mobiele telefoon eveneens gerekend tot het bezit op de eigen kamer (tabel 16).

Kijken we vervolgens naar de verschillen binnen de groepen respondenten dan zien we dat binnen de Turkse groep de jongere respondenten ertoe neigen minder vaak een *telefoon* op hun slaapkamer te hebben dan de oudere respondenten. Binnen de Marokkaanse groep respondenten is met betrekking tot de *leeftijd* eenzelfde tendens waarneembaar als binnen de Turkse groep; hoe ouder, hoe eerder een telefoon op de slaapkamer.

Zoals reeds eerder is vermeld, zijn *leesboeken* veel aanwezig op de slaapkamers van alle groepen respondenten. Opvallend is dat binnen iedere onderzochte groep in deze studie de *meisjes* significant vaker aangeven boeken op hun kamer te hebben dan de *jongens* ($\phi = ,219$; $p = ,000$) Binnen de Turkse groep zien we dat dit eveneens geldt voor *jongere* leerlingen ($V = ,272$; $p = ,000$) en *havo/vwo* leerlingen ($V = ,270$; $p = ,001$).

Tabel 16: Bezit van telefoon en leesboeken op eigen kamer – in percentages

		TURKIJE		MAROKKO		SURINAME		NEDERLAND	
		Tel.	Lees.	Tel.	Lees.	Tel.	Lees.	Tel.	Lees.
Sekse	N:	204	207	114	110	44	43	98	97
	Jongen	35	81	28	71	30	63	25	81
	Meisje	31	92	39	94	25	88	35	96
Leeftijd	N:	203	206	114	110	44	43	98	97
	12-14	23	96	24	81	22	80	26	91
	15-16	39	87	31	87	36	70	31	89
	17-19	38	74	49	82	27	73	35	85
Opleiding	N:	204	207	110	106	42	41	98	97
	Vmbo/lwoo	34	90	27	83	24	75	28	86
	Havo/vwo	17	97	31	80	25	100	27	100
	Mbo	40	72	45	86	31	69	36	84
SES	N:	142	145	83	80	28	27	64	63
	Laag	32	80	32	87	-	75	36	82
	Midden	44	90	29	74	19	90	25	90
	Hoog	-	100	100	100	67	33	33	91
Religie	N:	198	201	114	110	33	33	24	24
	Weinig	30	88	36	81	18	82	25	90
	Veel	34	84	33	86	18	91	50	100
Etn.-cult. Positie	N:	160	162	100	96	37	36		
	Midden	31	87	28	86	21	86	Nvt	Nvt
	Hoog	36	85	39	77	50	63	Nvt	Nvt

Tel.=telefoon; Lees.=leesboeken

3.1.2 Auditieve media

Kijken we naar de andere twee meest voorkomende media op de eigen slaapkamer – de *radio* en *stereo/cd/platenspeler* dan kan worden vastgesteld dat de groep autochtone Nederlandse respondenten het meest een radio en/of een stereotoren op de eigen slaapkamer heeft, gevolgd door de Surinaamse respondenten en tot slot de Marokkaanse en Turkse respondenten (respectievelijk $V = ,133$; $p = ,013$ en $V = ,164$; $p = ,000$).

Het zijn vooral de *meisjes* in de onderzochte Marokkaanse groep die op hun slaapkamer een radio ($\phi = ,245$; $p = ,010$) of stereotoren ($\phi = ,186$; $p = ,050$) hebben.

Binnen de Turkse groep zijn het vooral de *oudere* leerlingen die op hun slaapkamer in het bezit zijn van een stereo/cd/platenspeler ($V = ,183$; $p = ,009$). Evenals bij de Turkse ondervraagde jongeren in deze studie geldt voor de respondenten uit de Surinaamse groep dat de oudere jongeren significant vaker een radio op hun eigen kamer hebben ($V = ,378$; $p = ,043$).

Daarnaast is de tendens aanwezig dat hoe hoger de *sociaal-economische status* van de ondervraagde Surinaamse jongeren is, hoe meer zij een stereo persoonlijk bezitten.

Tabel 17: Bezit van audio-apparatuur op eigen kamer – in percentages

		TURKIJE		MAROKKO		SURINAME		NEDERLAND	
		Radio	Stereo	Radio	Stereo	Radio	Stereo	Radio	Stereo
Sekse	N:	207	205	111	111	44	44	98	98
	Jongen	84	75	82	72	90	90	98	98
	Meisje	84	77	97	87	100	83	98	98
Leeftijd	N:	206	204	111	111	44	44	98	98
	12-14	81	68	89	76	100	89	95	98
	15-16	89	70	88	81	82	82	100	97
	17-19	83	91	94	85	100	87	100	100
Opleiding	N:	207	205	107	107	42	42	98	98
	Vmbo/lwoo	85	72	91	80	91	86	98	96
	Havo/vwo	84	68	92	80	100	88	96	100
	Mbo	82	87	93	82	100	85	100	100
SES	N:	145	144	81	81	28	28	64	64
	Laag	87	82	89	81	100	50	100	91
	Midden	82	75	93	78	91	91	97	97
	Hoog	80	80	100	100	100	100	95	100
Religie	N:	201	199	111	111	33	33	24	24
	Weinig	81	78	92	88	100	86	100	95
	Veel	86	73	89	74	100	82	100	100
Etn.-cult. Positie	N:	162	160	98	97	37	37		
	Midden	86	74	86	78	93	86	Nvt	Nvt
	Hoog	83	73	91	84	100	88	Nvt	Nvt

3.1.3 Audiovisuele media

De tabel (18) die het persoonlijk bezit van de audiovisuele media in kaart brengt laat zien dat gemiddeld bijna zes op de tien ondervraagde jongeren in het bezit is van een *televisie* op de eigen kamer. Dit cijfer ligt iets lager als we kijken naar het persoonlijk bezit van een *televisie met teletekst*. Hier is een significant verschil waarneembaar; de ondervraagde Turkse leerlingen bezitten het minst vaak een televisie met teletekst op de eigen kamer, terwijl de onderzochte Marokkaanse groep deze apparatuur het meest vaak persoonlijk in het bezit heeft. De autochtone Nederlandse en Surinaamse leerlingen in deze studie zitten er tussenin ($V = ,160$; $p = ,009$). Slechts een kwart van de ondervraagde leerlingen heeft een *videorecorder* op de slaapkamer. Ook hier is eenzelfde significant verschil waarneembaar; Turkse leerlingen bezitten het minst vaak een videorecorder, terwijl de Marokkaanse leerlingen deze het meest frequent op hun slaapkamer hebben ($V = ,159$; $p = ,010$).

Binnen de ondervraagde Turkse groep zien we bij alle drie de onderzochte audiovisuele media dat *jongens* deze significant vaker bezitten dan *meisjes*. Bij de groep Marokkaanse respondenten zien we eveneens dat jongens deze media vaker op hun slaapkamer hebben dan meisjes ($\phi = -,306$; $p = ,001$). Evenals de vorige twee groepen hebben ook binnen de

autochtone Nederlandse groep jongens significant vaker een *videorecorder* op hun kamer dan meisjes ($\phi = -,341$; $p = ,001$).

Daarnaast zien we bij de Turkse groep dat een *televisie met teletekst* en een *videorecorder* vaker voorkomen op de slaapkamers van de *oudere* respondenten ($V = ,186$; $p = ,030$ & $V = ,208$; $p = ,012$).

Marokkaanse respondenten met een minder sterke *religieuze affiniteit* hebben tot slot vaker een televisie met teletekst op hun eigen kamer.

Tabel 18: Bezit van audiovisuele media op eigen kamer – in percentages

		TURKIJE			MAROKKO			SURINAME			NEDERLAND		
		Tv	Tv+	Vcr	Tv	Tv+	Vcr	Tv	Tv+	Vcr	Tv	Tv+	Vcr
Sekse	N:	204	205	206	111	110	109	43	42	42	97	95	96
	Jongen	65	43	30	70	60	51	70	55	35	71	52	43
	Meisje	34	22	5	56	47	22	57	32	14	59	33	12
Leeftijd	N:	203	204	205	111	110	109	43	42	42	97	95	96
	12-14	45	22	8	65	51	33	72	56	22	56	37	26
	15-16	53	39	24	53	46	33	70	40	30	83	46	36
	17-19	54	41	23	71	62	39	47	29	21	60	58	20
Opleiding	N:	204	205	206	107	106	105	41	40	40	97	95	96
	Vmbo/lwoo	51	31	22	59	55	36	70	50	25	73	41	32
	Havo/vwo	54	41	14	64	44	29	50	25	13	50	38	23
	Mbo	48	33	13	68	57	32	54	33	25	63	48	21
SES	N:	143	143	144	82	81	81	27	26	26	63	62	62
	Laag	48	32	15	54	45	34	50	50	25	82	55	27
	Midden	58	40	22	74	63	44	70	32	21	59	32	23
	Hoog	20	20	20	100	100	-	67	67	-	55	45	20
Religie	N:	198	199	200	111	110	109	32	31	31	24	24	24
	Weinig	53	31	17	67	67	42	57	35	25	35	30	10
	Veel	50	36	19	58	42	30	73	46	27	50	50	25
Etn.-cult. positie	N:	160	161	162	98	97	97	36	35	35			
	Midden	53	36	18	60	50	36	61	36	21	Nvt	Nvt	Nvt
	Hoog	48	35	18	59	55	38	63	57	14	Nvt	Nvt	Nvt

TV=televisie; Tv+=televisie met teletekst; Vcr=videorecorder

3.1.4 Nieuwe media-apparatuur

Als we tot slot kijken naar de verschillende nieuwere media dan is het opvallend dat over het algemeen de Marokkaanse, maar vooral de Turkse ondervraagde leerlingen vaker in het bezit zijn van een *pc* ($V = ,177$; $p = ,003$) of *cd-rom* ($V = ,203$; $p = ,000$) op de eigen slaapkamer. Tevens bestaat dezelfde tendens bij het bezit van een (*kabel*)*modem* op de slaapkamer (tabel 19).

Binnen iedere onderzochte groep jongeren zien we dat jongens significant vaker een *spelcomputer* op hun kamer hebben dan *meisjes* ($\phi = -,337$; $p = ,000$). Op de slaapkamers van Turkse jongens komt verder significant vaker een (*kabel*)*modem* voor dan bij de meisjes ($\phi = -,235$; $p = ,001$). Dit geldt eveneens voor de onderzochte Surinaamse groep ($\phi = -,524$; $p = ,001$).

Autochtone Nederlandse jongens hebben meer dan meisjes een *cd-rom* op hun slaapkamer ($\phi = -,209$; $p = ,042$).

Hoe *jonger* de Marokkaanse respondenten, hoe vaker zij persoonlijk in het bezit zijn van een *cd-rom* ($V = ,281$; $p = ,016$). De jongste Surinaamse respondenten hebben significant vaker een *spelcomputer* op hun eigen kamer dan de oudere respondenten ($V = ,393$; $p = ,039$).

Binnen de Turkse groep zien we dat *mbo-leerlingen* het minst vaak in het bezit zijn van een *spelcomputer* ($V = ,170$; $p = ,050$). Binnen de autochtone Nederlandse groep zijn *vmbo-leerlingen* het meest frequent in het bezit van een spelcomputer ($V = ,323$; $p = ,007$).

De Marokkaanse respondenten uit een hoger *sociaal-economisch milieu* hebben vaker een *kabelmodem* op de eigen kamer dan de Marokkaanse respondenten uit de lagere milieus ($V = ,349$; $p = ,009$).

Turkse respondenten die weinig aan *godsdiens*t doen zijn minder vaak persoonlijk in het bezit van een *pc* ($\phi = ,142$; $p = ,046$). De ondervraagde Surinaamse respondenten die veel aan godsdiens

Tabel 19: Bezit van ‘nieuwe’ media op eigen kamer – in percentages

		TURKIJE				MAROKKO				SURINAME				NEDERLAND			
		sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo
Sekse	N:	206	204	204	188	111	108	105	104	42	43	41	37	96	97	95	91
	Jongen	68	67	66	49	78	53	56	35	70	60	53	59	60	46	48	30
	Meisje	37	52	56	26	41	48	39	29	27	35	27	100	27	29	28	22
Leeftijd	N:	205	203	203	187	111	108	105	104	42	43	41	37	96	97	95	91
	12-14	58	63	66	36	68	61	62	43	67	39	33	24	44	40	41	23
	15-16	55	51	56	45	55	44	50	28	50	60	50	33	57	45	46	36
	17-19	44	65	62	36	50	46	27	23	21	47	40	7	24	24	24	22
Opleiding	N:	206	204	204	188	107	104	101	100	40	41	39	36	96	97	95	91
	Vmbo/lwoo	57	54	61	42	61	57	56	35	60	40	32	25	58	41	41	35
	Havo/vwo	62	65	68	36	60	39	39	33	38	63	57	25	27	41	46	10
	Mbo	40	67	58	33	46	50	32	26	25	46	39	8	25	25	25	23
SES	N:	144	143	143	131	81	79	78	78	26	27	25	23	62	63	61	60
	Laag	56	61	61	41	62	47	46	21	75	25	25	33	64	46	50	36
	Midden	43	67	69	45	54	68	64	52	37	50	44	6	36	28	32	30
	Hoog	40	40	40	40	100	100	100	100	33	67	67	33	30	25	30	16
Religie	N:	200	198	198	184	111	108	105	104	31	32	31	29	24	24	24	23
	Weinig	54	52	56	32	57	39	38	34	30	38	35	11	20	20	30	30
	Veel	52	66	66	44	58	58	53	30	73	64	64	30	25	75	50	33
Etn.-cult. positie	N:	162	160	160	149	97	94	92	93	35	36	34	30				
	Midden	54	57	61	39	57	54	46	35	43	46	35	16	nvt	Nvt	nvt	nvt
	Hoog	50	64	67	41	58	47	45	30	57	50	50	20	nvt	Nvt	nvt	nvt

sc=spelcomputer; pc=personal computer; cd=cd-rom; mo=(kabel)modem

3.1.5 Verschillen in mediabezit op de slaapkamer tussen de groepen

Het algemene beeld dat uit de vier bovenstaande tabellen naar voren komt als de overeenkomsten en verschillen tussen de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse leerlingen met betrekking tot hun persoonlijk mediabezit worden bekeken is als volgt; radio, leesboeken en een stereo-installatie blijken de meest *voorkomende media* te zijn in de kamers van zowel de allochtone als de autochtone jongeren in deze studie. Video, telefoon en (kabel)modem zijn het minst vaak aanwezig *op hun slaapkamer*. Wat opvalt is dat er tussen de onderzochte groepen respondenten verschillen zijn in rangorde wat betreft de meest voorkomende media-apparaten op de eigen kamer. De Turkse deelnemers bezitten het meest leesboeken, gevolgd door een radio en een stereo-installatie. De Marokkaanse en Surinaamse groep hebben echter het meest een radio op de slaapkamer, waarbij bij de Marokkanen leesboeken op de tweede plaats komen terwijl dit bij de Surinamers een stereotoeren is. De Surinaamse respondenten zijn qua mediabezit het best vergelijkbaar met hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten. Tabel 18 laat zien dat de Turkse en Marokkaanse leerlingen op hun slaapkamer meer toegang hebben tot nieuwe media-apparatuur dan Surinaamse en autochtone Nederlandse leerlingen.

Met betrekking tot de onderzochte variabelen kunnen we uit bovenstaande tabellen opmaken dat, met uitzondering van leesboeken, de Turkse *jongens* in dit onderzoek op hun eigen slaapkamer doorgaans significant frequenter beschikken over een televisie met of zonder teletekst, videorecorder, spelcomputer, PC en kabelmodem dan de Turkse *meisjes*. Opmerkelijk bij de deelnemende Marokkaanse jongeren is dat de meisjes in vergelijking tot de jongens meer de beschikking hebben over een radio en/of een stereo. De jongens zijn daarentegen weer meer in het bezit van een video, spelcomputer en cd-rom. Het meest in het oog springend bij de Surinamers is dat geen enkel meisje aangeeft te internetten vanaf haar eigen slaapkamer. Vergelijking met de autochtone Nederlanders leert ons dat zowel bij deze groep als bij de allochtone deelnemers de jongens meer high-tech georiënteerd zijn dan de meisjes.

Bij de Turkse respondenten blijkt ook de *leeftijd* een voorspellende factor voor persoonlijk mediabezit te zijn: hoe ouder de leerling, des te groter is de kans dat een telefoon, televisietoestel met of zonder teletekst, stereo en een video deel uitmaken van de standaard media-uitrusting van de slaapkamer. Opvallend daarentegen is dat de 17-19 jarigen relatief het minst aantal leesboeken op hun eigen kamer bezitten. Als we kijken naar de andere drie groepen deelnemers dan valt op dat leeftijd hier een minder voorspellende factor is.

Onder de Marokkaanse jongeren loopt het bezit van een cd-rom op de slaapkamer af naarmate de respondenten ouder worden. Een omgekeerde tendens is waarneembaar bij het al dan niet beschikken over een vaste telefoonaansluiting; evenals bij de Turkse respondenten neemt het telefoonbezit op de eigen kamer toe met het ouder worden van de jongeren.

De jongste ondervraagde Surinaamse scholieren hebben frequenter een spelcomputer in hun slaapkamer dan de oudere scholieren. Opmerkelijk is dat de 12-14 en 17-19-jarige Surinaamse respondenten allemaal aangeven een radio op de eigen kamer te hebben.

Onder de Nederlandse jongeren is er een tendens waarneembaar dat de oudere leerlingen in vergelijking tot de jongsten vaker een televisie als persoonlijk mediabezit hebben. Verder is er een duidelijk verschil met betrekking het persoonlijk bezit van een spelcomputer; de 17-19 jarigen hebben duidelijk minder vaak een spelcomputer op de eigen kamer dan de jongere leeftijdsgroepen.

Leerlingen met een lage *sociaal-economische achtergrond* hebben vaker de beschikking over een spelcomputer op hun eigen kamer dan leerlingen uit de middelmatige of hogere sociaal-economische groepen. SES speelt verder geen significante rol bij het persoonlijk bezit van de andere onderzochte media-apparaten.

3.1.6 Mobiele telefoon

De *mobiele telefoon* heeft in een korte tijd een prominente plaats ingenomen met betrekking tot het persoonlijk mediabezit van jongeren. Gegevens uit de studie van Beentjes et al. (1998) naar het mediagebruik van kinderen en jongeren in Nederland laten zien dat in 1997 slechts één procent van de ondervraagde jongeren van 12-17 jaar in het bezit was van een gsm. Uit dit onderzoek (tabel 20) komt echter naar voren dat zowel bij de allochtone als de autochtone jongeren de overgrote meerderheid ondertussen in het bezit is van een mobiele telefoon (in totaal 83%).

Bij de Turkse en Marokkaanse scholieren loopt het bezit significant op naarmate ze ouder worden (respectievelijk $V = ,226$; $p = ,005$ & $V = ,299$; $p = ,006$). Bij de autochtone Nederlandse leerlingen bestaat er een soortgelijk verband tussen *leeftijd* en het bezit van een mobiele telefoon, ook al is dit minder sterk.

Verder zien we eveneens binnen de Turkse en Marokkaanse groep dat *mbo-leerlingen* vaker een mobiele telefoon bezitten dan de *leerlingen uit het vmbo en havo/vwo* (respectievelijk $V = ,229$; $p = ,005$ & $V = ,245$; $p = ,036$).

Tot slot zien we dat de Turkse respondenten uit de lagere *SES-groepen* vaker een mobiele telefoon bezitten dan de Turkse respondenten uit de hoogste SES-groep ($V = ,229$; $p = ,023$).

Tabel 20: Bezit van een mobiele telefoon – in afgeronde percentages

	TURKIJE		MAROKKO		SURINAME		NEDERLAND	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
Sekse	N=206		N=115		N=44		N=98	
Jongen	16	84	18	82	15	85	25	76
Meisje	20	80	22	79	4	96	10	90
Leeftijd	N=205		N=115		N=44		N=98	
12-14	27	73	32	68	11	89	26	74
15-16	19	81	23	77	9	91	17	83
17-19	6	94	3	97	7	93	4	96
Opleiding	N=206		N=111		N=42		N=98	
Vmbo/lwoo	19	81	25	75	5	95	20	80
Havo/vwo	32	68	27	73	25	75	27	73
Mbo	7	93	3	97	8	92	4	96
SES	N=144		N=83		N=28		N=64	
Laag	14	86	20	80	-	100	-	100
Midden	16	84	29	71	10	91	16	84
Hoog	60	40	-	100	-	100	19	81
Religie	N=200		N=115		N=33		N=24	
Weinig	13	87	14	86	9	91	20	80
Veel	24	76	86	75	-	100	-	100
Etnisch-cult. positie	N=161		N=101		N=37			
Midden	20	80	26	74	10	90	Nvt	Nvt
Hoog	18	82	19	81	-	100	Nvt	Nvt

3.2 Mediatogang in huis

Ten aanzien van de mediatogang ergens anders in huis, dus *niet* op de eigen slaapkamer, zijn de volgende vragen aan de orde gekomen.

- Welk van de volgende apparaten zijn er ergens anders in huis (dus niet op je eigen kamer)?
- Hoeveel tv-toestellen zijn er bij jullie in huis?
- Kun je thuis gebruik maken van een computer?
- Beschik je thuis over een internetaansluiting?

Ook hier hebben we ervoor gekozen om in eerste instantie een uiteenzetting te geven van de situatie binnen de verschillende onderzochte groepen, om vervolgens een beeld te schetsen van de overeenkomsten en verschillen in mediabezit in huis tussen de verschillende groepen.

3.2.1 Telefoon, fax en leesboeken

Tabel 21: Bezit van telefoon, fax en leesboeken ergens anders in huis – in afgeronde percentages

		TURKIJE			MAROKKO			SURINAME			NEDERLAND		
		tel	fax	boek	tel	fax	boek	tel	fax	boek	tel	fax	boek
Sekse	N:	204	199	201	112	110	109	44	38	43	96	90	96
	Jongen	94	28	83	96	21	81	100	6	68	100	18	84
	Meisje	100	14	91	100	11	87	92	10	83	96	28	87
Leeftijd	N:	203	198	200	112	110	109	44	38	43	96	90	96
	12-14	99	18	91	100	19	92	89	7	65	98	17	91
	15-16	97	29	80	95	17	76	100	-	82	97	27	71
	17-19	95	18	87	100	9	85	100	14	87	100	32	92
Opleiding	N:	204	199	201	108	106	105	42	36	41	96	90	96
	Vmbo/lwoo	97	25	85	96	19	85	95	-	70	96	23	78
	Havo/vwo	100	20	89	100	20	76	88	14	88	100	14	91
	Mbo	95	15	88	100	7	89	100	17	85	100	33	96
SES	N:	144	141	140	81	81	79	28	25	28	63	59	63
	Laag	98	26	85	98	8	85	100	-	100	100	-	91
	Midden	96	21	82	100	26	80	91	11	81	97	24	84
	Hoog	100	-	100	100	100	100	100	-	67	100	42	91
Religie	N:	198	193	195	112	110	109	33	30	32	23	21	23
	Weinig	97	15	88	96	17	83	96	-	76	95	28	90
	Veel	97	26	84	100	15	86	100	9	100	100	-	100
Etn.-cult. positie	N:	159	155	156	98	96	95	37	32	37			
	Midden	98	17	88	100	18	81	93	8	69	Nvt	Nvt	Nvt
	Hoog	93	28	86	96	11	87	100	-	100	Nvt	Nvt	Nvt

Tel=telefoon & boek=leesboek

Tabel 21 laat zien dat significant meer Turkse *meisjes* dan *jongens* ($\phi = ,167$; $p = ,017$) de beschikking hebben over een *telefoon ergens anders in huis* dan op hun eigen slaapkamer.

Een omgekeerde tendens is zichtbaar als het gaat om het bezit van een *fax*; significant meer Turkse jongens dan meisjes geven aan thuis gebruik te kunnen maken van dit medium ($\phi = -,179$; $p = ,012$).

Verder beschikken de *oudste* autochtone Nederlanders uit dit onderzoek significant vaker over *leesboeken* ergens anders in huis dan op hun eigen kamer dan de jongeren ($V = ,255$; $p = ,044$). Daarnaast bestaat de tendens dat de gezinnen met *vmbo-leerlingen* uit deze onderzoeksgroep minder vaak in het bezit zijn van *leesboeken* dan hun leeftijdsgenoten die een *havo-, vwo- of mbo-opleiding* volgen.

Het bezit van een *fax* neemt toe naarmate de Marokkaanse respondenten uit een hoger *sociaal-economisch milieu* afkomstig zijn ($V = ,362$; $p = ,005$). Evenals bij de Marokkaanse deelnemers is de variabele SES ook bij de *autochtone Nederlanders* van invloed als we kijken naar het al dan niet bezitten van een *fax*. Met het oplopen van de sociaal-economische status neemt het bezit van een *fax* thuis significant toe ($V = ,334$; $p = ,038$).

3.2.2 Auditieve media

Tabel 22: Bezit van audio-apparatuur ergens anders in huis – in afgeronde percentages

		TURKIJE			MAROKKO			SURINAME			NEDERLAND		
		radio	w.ont	stere	radio	w.ont	stere	radio	w.ont	stere	radio	w.ont	stere
Sekse	N:	202	194	200	110	103	111	42	39	44	97	85	97
	Jongen	91	58	86	88	60	94	89	41	90	98	61	100
	Meisje	92	59	88	97	75	100	96	50	96	96	54	98
Leeftijd	N:	201	193	199	110	103	111	42	39	44	97	85	97
	12-14	87	50	79	92	62	100	88	47	89	95	51	98
	15-16	93	62	86	93	68	93	91	40	91	97	68	100
	17-19	94	66	95	94	79	100	100	50	100	100	56	100
Opleiding	N:	202	194	200	106	100	107	40	37	42	97	85	97
	Vmbo/lwoo	89	48	81	93	68	94	90	45	91	94	49	98
	Havo/vwo	92	71	89	92	64	100	86	60	88	100	72	100
	Mbo	95	70	95	93	80	100	100	42	100	100	63	100
SES	N:	142	135	141	80	74	81	28	26	28	64	58	64
	Laag	88	59	90	89	64	94	100	50	100	100	60	100
	Midden	98	60	94	96	61	100	91	53	91	94	69	97
	Hoog	80	80	100	100	100	100	100	67	100	100	63	100
Religie	N:	196	188	194	110	103	111	31	29	33	23	22	23
	Weinig	93	53	88	92	72	94	100	61	100	95	53	95
	Veel	89	63	85	94	67	100	100	55	100	100	67	100
Etn.-cult. positie	N:	159	151	157	97	89	98	36	33	37			
	Midden	91	55	84	95	68	95	93	42	93	Nvt	Nvt	Nvt
	Hoog	92	64	88	95	67	98	100	43	100	Nvt	Nvt	Nvt

w.ont=wereldontvanger & stere=stereo/cd/platenspeler

Het bezit van een *radio* dan wel een *wereldontvanger* levert in het geval van de Marokkaanse respondenten de tendens op dat meer *meisjes* dan *jongens* aangeven thuis de beschikking te hebben over deze media. Verder komt uit deze tabel 22 naar voren dat alle gezinnen met Marokkaanse meisjes een *stereo/cd/platenspeler* hebben. Dit percentage ligt bij de Marokkaanse jongens significant lager ($\phi = ,187$; $p = ,048$).

Het bezit van een *stereo, cd- of platenspeler* wordt eveneens verklaard door de variabele *leeftijd*; hoe ouder de Turkse deelnemers zijn, hoe groter de kans dat zij thuis over een stereo, cd-speler of platenspeler beschikken ($V = ,195$; $p = ,023$).

Als we vervolgens kijken naar het bezit van een *wereldontvanger en stereo/cd/platenspeler* dan valt op dat de Turkse *vmbo-leerlingen* significant minder vaak een van deze media in huis hebben dan de *havo/vwo en mbo-scholieren* (respectievelijk $V = ,230$; $p = ,006$ & $V = ,178$; $p = ,042$).

Ook blijken alle zeer actief godsdienstige Marokkanen uit dit onderzoek significant vaker over deze laatstgenoemde media (stereo/cd/platenspeler) te beschikken dan degenen die minder aan *religie* doen ($\phi = ,191$; $p = ,044$).

3.2.3 Audiovisuele media

Tabel 23: Bezit van audiovisuele media ergens anders in huis – in afgeronde percentages

	N:	TURKIJE				MAROKKO				SURINAME				NEDERLAND			
		tv	tv+	vcr	sch	tv	tv+	vcr	sch	tv	tv+	vcr	sch	tv	tv+	vcr	sch
Sekse	N:	204	204	203	206	111	110	111	111	44	43	44	41	97	97	97	89
Jongen		96	96	87	93	94	100	92	92	95	95	85	20	96	96	100	17
Meisje		98	100	88	90	100	98	92	95	96	92	88	29	98	98	98	17
Leeftijd	N:	203	203	202	205	111	110	111	111	44	43	44	41	97	97	97	89
12-14		96	96	83	86	95	97	92	89	94	94	94	17	98	98	98	15
15-16		98	100	89	92	100	100	88	95	91	91	82	33	97	93	100	27
17-19		97	98	91	97	97	100	97	97	100	93	80	29	96	100	100	9
Opleiding	N:	204	204	203	206	107	106	107	107	42	41	42	39	97	97	97	89
Vmbo/lwoo		97	97	87	93	100	100	93	93	95	95	86	25	96	96	98	25
Havo/vwo		95	97	83	84	100	96	85	92	88	88	100	-	96	96	100	5
Mbo		98	100	90	93	96	100	96	97	100	92	77	33	100	100	100	10
SES	N:	143	142	141	145	80	80	81	80	28	28	28	25	64	64	64	58
Laag		98	99	88	93	94	98	91	92	100	100	75	-	100	91	100	10
Midden		98	100	92	98	100	100	93	89	91	91	95	28	97	100	97	28
Hoog		80	100	100	60	100	100	100	100	100	100	100	67	100	100	100	5
Religie	N:	198	198	197	200	111	110	111	111	33	32	33	30	23	23	24	21
Weinig		98	98	92	93	96	100	86	94	100	95	77	26	95	100	95	17
Veel		96	98	82	89	98	98	97	94	100	100	100	27	100	67	100	33
Etn.-cult. positie	N:	160	160	159	161	97	96	97	97	37	37	37	34				
Midden		95	97	82	89	95	98	96	93	93	90	83	30	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Hoog		98	98	90	97	98	100	88	93	100	100	100	29	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt

Tv=televisie met teletekst, vcr=videorecorder & sch=schotelantenne

In tegenstelling tot de onderzochte *jongens* geven alle Turkse *meisjes* aan ergens in huis een *televisie met teletekst* te hebben staan ($\phi = ,137$; $p = ,050$). Alle deelnemende Marokkaanse meisjes hebben buiten hun eigen slaapkamer de beschikking over een *televisietoestel*, bij de Marokkaanse jongens ligt dit percentage met 94 procent significant lager ($\phi = ,191$; $p = ,044$).

Verder is het opmerkelijk dat vrijwel alle deelnemende Turken uit de lage en middelmatige *SES-groep* aangeven thuis een *schotelantenne* op het dak te hebben staan, terwijl dit bij zes op de tien Turkse gezinnen uit het hoogste sociaal-economisch milieu het geval is ($V= ,281$; $p= ,003$). Ook bestaat de tendens dat de autochtone Nederlanders uit het laagste sociaal-economische milieu minder vaak over een *televisie met teletekst* beschikken dan de autochtone Nederlandse jongeren die tot de hogere SES-groepen behoren.

De mate waarin de Turkse deelnemers aan *religie* doen is van significante invloed op het al dan niet bezitten van een *video*; degenen die zeggen weinig aan religie te doen, beschikken vaker over een videorecorder dan de deelnemende Turken die zeer actief zijn op godsdienstig gebied ($\phi= -,144$; $p= ,043$). Evenals bij de Turkse deelnemers is ook bij de Marokkaanse deelnemers de variabele religie van significante invloed op het videobezit ergens anders in huis dan op de eigen kamer. Bij de onderzochte Marokkanen zijn het echter juist degenen die veel aan religie doen die vaker een video hebben dan zij die zeggen weinig aan godsdienst te doen ($\phi= ,201$; $p= ,034$).

Bij de Turkse onderzoeksgroep is tot slot de tendens waarneembaar dat de *sterk op Turkije georiënteerde deelnemers* vaker over een *schotelantenne* beschikken dan de Turkse respondenten die matig georiënteerd zijn op het land van herkomst (tabel 23).

3.2.4 Nieuwe media-apparatuur

Tabel 24: Bezit van ‘nieuwe’ media ergens anders in huis – in afgeronde percentages

		TURKIJE				MAROKKO				SURINAME				NEDERLAND			
		sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo	sc	pc	cd	mo
Sekse	N:	200	198	196	183	108	108	107	101	44	44	42	39	94	94	93	90
	Jongen	56	46	46	48	67	50	49	46	65	55	53	39	65	75	77	72
	Meisje	70	60	66	52	73	62	52	44	50	58	44	48	75	87	87	71
Leeftijd	N:	199	197	195	183	108	108	107	101	44	44	42	39	94	94	93	90
	12-14	63	57	61	46	74	60	61	54	61	61	53	59	74	74	76	65
	15-16	65	50	55	55	68	51	51	46	55	46	40	25	72	78	82	70
	17-19	59	50	49	50	69	59	37	31	53	60	47	36	61	96	92	81
Opleiding	N:	200	198	196	183	104	104	103	97	42	42	40	37	94	94	93	90
	Vmbo/lwoo	62	48	53	43	72	55	49	44	57	52	40	41	68	69	75	56
	Havo/vwo	67	61	60	64	74	54	58	52	75	63	71	50	82	91	86	85
	Mbo	61	55	55	54	63	63	39	35	46	54	39	33	64	96	92	88
SES	N:	138	138	135	128	78	78	78	75	28	28	27	25	62	64	62	61
	Laag	58	52	55	51	59	49	40	34	100	50	50	33	82	82	70	60
	Midden	67	55	63	59	77	64	59	56	48	57	50	47	66	72	77	70
	Hoog	60	100	100	80	100	100	100	100	67	100	67	67	63	91	86	91
Religie	N:	195	192	190	178	108	108	107	101	33	33	31	29	22	23	23	24
	Weinig	65	55	57	51	69	67	57	43	59	64	65	47	68	90	85	70
	Veel	59	50	52	49	71	49	45	46	46	55	36	40	67	100	100	100
Etn.-cult. positie	N:	156	155	153	144	94	94	95	90	37	37	36	33				
	Midden	98	47	48	47	72	60	55	47	48	52	46	37	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
	Hoog	58	49	58	52	67	54	45	42	75	75	63	67	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt

Sc=spelcomputer; cd=Cd-Rom & mo=(kabel)modem

Het bezit van een *Cd-Rom* buiten de eigen slaapkamer toont een significant verschil aan tussen Turkse *jongens* en *meisjes*; van dit relatief nieuwe medium kunnen Turkse meisjes thuis eerder gebruik maken dan Turkse jongens ($\phi = ,200$; $p = ,005$).

Verder bestaat binnen de autochtone Nederlandse onderzoeksgroep de tendens dat met het stijgen van de *leeftijd* het bezit van een *pc* ergens anders in huis dan op de eigen slaapkamer toeneemt.

Het *pc*-bezit wordt bij de *autochtone Nederlanders* significant bepaald door het *opleidingsniveau* van de deelnemers; havo-, vwo- en mbo-leerlingen hebben vaker de beschikking over een *pc* ($V = ,317$; $p = ,009$) en een (*kabel*)*modem* ($V = ,344$; $p = ,005$) dan de vmbo-scholieren. Bij de Turkse onderzoeksgroep is de tendens waarneembaar dat de havo-, vwo- en mbo-leerlingen thuis eerder door middel van een (*kabel*)*modem* toegang hebben tot het internet dan vmbo-leerlingen (tabel 24).

3.2.5 *Verschillen in mediatoegang ergens anders in huis tussen de groepen*

Wat uit bovenstaande tabellen valt op te merken is dat de oudere *media* telefoon, radio, stereo, televisie al dan niet met teletekst en video in vrijwel ieder *huishouden* in deze studie aanwezig zijn. Opmerkelijk is dat ook de nieuwe media in meer dan de helft van deze gezinnen gemeengoed zijn geworden. Zo heeft 53 procent van alle gezinnen in dit onderzoek een (*kabel*)*modem*. Uit gegevens van Nielsen NetRatings van september 2000 komt naar voren dat op dat moment 6,8 miljoen Nederlanders vanuit huis toegang hadden tot het World Wide Web. In november 2000 toonde een andere studie van hetzelfde onderzoeksbureau aan dat binnen een paar maanden tijd een gestage groei had plaatsgevonden van het aantal Nederlanders met een internettoegang thuis; in november 2000 lag dit aantal namelijk op 7,28 miljoen. Dit komt overeen met 45,82% van de gehele Nederlandse bevolking.¹ In vergelijking met deze meest recente data van Nielsen NetRatings lijkt het percentage huishoudens uit onze onderzoeksgroep met een internetaansluiting iets boven het gemiddelde te liggen. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat er een aanzienlijk verschil is tussen enerzijds de allochtone groepen en anderzijds de autochtone Nederlandse groep. Maar liefst 71 procent van de autochtone Nederlandse huishoudens beschikt over een internetaansluiting, dit is het geval bij ongeveer de helft van de onderzochte Turkse gezinnen. De Marokkaanse en Surinaamse gezinnen scoren met 44 procent het laagst, maar wijken hiermee nauwelijks af van het landelijk gemiddelde.

Ook bij het bezit van een *pc* en *cd-rom* zien we significante verschillen tussen de deelnemende allochtone groepen ten opzichte van de autochtone Nederlandse groep. In aanzienlijk meer autochtone dan allochtone gezinnen uit ons onderzoek heeft men de beschikking over één van deze nieuwe media.

De oudere media stereo en video zijn in ons onderzoek eveneens vaker aanwezig in een autochtoon Nederlands gezin dan in een allochtoon gezin, hoewel deze verschillen minder groot zijn dan bij de hierboven genoemde nieuwe media.

In het oog springend is de discrepantie tussen het bezit van een schotelantenne bij enerzijds de Turkse en Marokkaanse en anderzijds de Surinaamse en Nederlandse huishoudens. Ruim negen op de tien Turkse en Marokkaanse gezinnen is voorzien van een schotelantenne, dit is het geval bij ongeveer één op de vier Surinaamse gezinnen. De autochtone Nederlanders scoren met 17 procent het laagst. Volgens Staring en Zorlu (1996) draagt dit hoge percentage schotelantennes bij aan de oriëntatie op het land van herkomst; het bezit van een schotelantenne stelt de Turkse en Marokkaanse gemeenschap in Nederland namelijk in staat satellietuitzendingen vanuit Turkije of Marokko te ontvangen. Hier heeft men volgens Staring en Zorlu (1996) behoefte aan omwille van (1) het feit dat migranten nauwelijks te zien zijn op

---

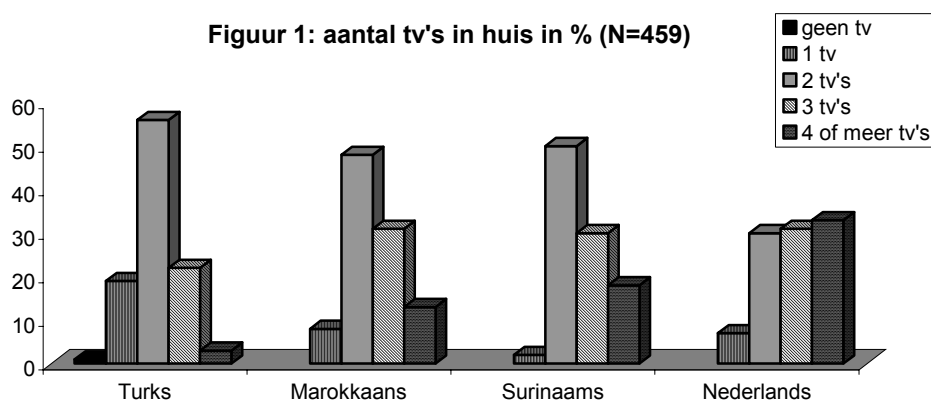
¹ Voor verdere informatie verwijzen wij de lezer naar de nua-website: <http://www.nua.ie/surveys>

de Nederlandse televisie en als ze er op verschijnen, dan is dat vooral binnen de negatieve context van criminaliteit of werkeloosheid. (2) De gehanteerde taal en de culturele vertrouwdheid en herkenbaarheid van de thema's. Turkse en Marokkaanse migranten vinden het moeilijk zich met Nederlandse televisie te identificeren. (3) Het feit dat de satelliet kleur geeft aan het leven en als het ware een remedie is tegen het relatief geïsoleerde bestaan. (4) De behoefte aan bepaalde informatie die de Turkse/Marokkaanse televisie wel en Nederlandse televisie niet te bieden heeft.

In gezinnen met een hogere *sociaal-economische achtergrond* komen apparaten als een pc, cd-rom en (kabel)modem relatief vaker voor dan in huishoudens met een lagere sociaal-economische achtergrond. Daarentegen neemt het bezit van een schotelantenne af naarmate huishoudens tot een hogere sociaal-economische klasse behoren. Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met de reeds eerder genoemde hoge mate van bezit van schotelantennes bij Turkse en Marokkaanse gezinnen die voornamelijk tot de lagere SES-groepen behoren. Wat uit bovenstaande gegevens omtrent toegang tot (nieuwe) media vanuit huis duidelijk wordt is dat er in deze studie sprake is van een achterstand in bezit van nieuwe, interactieve media bij allochtone jongeren in vergelijking tot hun autochtone leeftijdsgenoten. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat de internetpenetratie in huis bij allochtone gezinnen uit deze studie ongeveer rond het landelijk gemiddelde ligt. De autochtone gezinnen in dit onderzoek scoren echter ver boven het landelijk gemiddelde (zie ook Nielsen NetRatings). Omwille van bijvoorbeeld het geringere pc-bezit thuis behoren de allochtone jongeren in dit onderzoek tot de zogenaamde risicogroepen die uitgesloten dreigen te worden in de hedendaagse kennismaatschappij. Of pc's op school hierbij een belangrijke remediërende rol kunnen vervullen zal in hoofdstuk 5 aan bod komen.

3.2.6 Aantal televisietoestellen in huis

Zoals onderstaande figuur 1 laat zien is, met uitzondering van één Turks gezin, in ieder huishouden tenminste één tv-toestel aanwezig. Bij de onderzochte allochtone gezinnen zijn er meestal twee of drie tv's in huis. Opmerkelijk aan deze figuur is dat de meeste jongeren uit de autochtone Nederlandse gezinnen aangeven vier of meer tv's in huis te hebben; autochtone Nederlanders hebben significant meer televisietoestellen tot hun beschikking dan de deelnemende allochtonen ($V = ,230$; $p = ,000$).

Regressietabel 25 laat zien dat het *aantal tv's* dat in de onderzochte gezinnen met kinderen aanwezig is, mede wordt bepaald door de *sociaal-economische status*. Huishoudens met een lage sociaal-economische achtergrond bezitten over het algemeen minder televisietoestellen dan de meer welvarende huishoudens ($p = ,000$). Met het stijgen van de *leeftijd* van de jongeren neemt het aantal tv-toestellen in huis toe ($p = ,007$).

Regressietabel 25 : Aantal tv-toestellen in huis

	β
Sekse	-,067
Leeftijd	,247**
Onderwijstype	-,112
SES	,270***
Religie	,024
Etn.-cult. positie	-,036
R²	,102

*p ≤ ,05; **p ≤ ,01; ***p ≤ ,001

3.2.7 Computerbezit thuis

Tabel 26 : Toegang tot computer thuis – in afgeronde percentages

	TURKIJE		MAROKKO		SURINAME		NEDERLAND	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
Sekse	N=207		N=115		N=44		N=98	
Jongen	21	79	30	70	25	75	10	90
Meisje	18	82	20	80	25	75	2	98
Leeftijd	N=206		N=115		N=44		N=98	
12-14	15	85	27	73	28	72	9	91
15-16	26	74	21	79	18	82	7	93
17-19	19	82	26	74	27	73	-	100
Opleiding	N=207		N=111		N=42		N=98	
Vmbo/lwoo	22	78	27	73	29	71	12	88
Havo/vwo	16	84	23	77	13	88	-	100
Mbo	18	82	17	83	31	69	-	100
SES	N=145		N=83		N=28		N=64	
Laag	18	82	24	76	50	50	-	100
Midden	16	84	11	89	14	86	6	94
Hoog	-	100	-	100	-	100	5	95
Religie	N=201		N=115		N=33		N=24	
Weinig	29	71	22	78	32	68	5	95
Veel	12	88	26	74	9	91	-	100
Etnisch-cult. positie	N=162		N=101		N=37			
Midden	24	77	19	81	24	76	Nvt	Nvt
Hoog	17	83	26	74	25	75	Nvt	Nvt

Op de vraag of jongeren thuis gebruik kunnen maken van een computer geeft een ruime meerderheid van de ondervraagden een bevestigend antwoord. De percentages zijn per groep als volgt verdeeld: Turken 81%, Marokkanen 76%, Surinamers 75%, autochtone Nederlanders 94% (tabel 26). Wat meteen opvalt is dat de ondervraagde autochtone Nederlandse leerlingen in dit onderzoek thuis het meest over een computer beschikken. Als

we kijken naar de verschillende *SES-klassen* dan valt ook op dat leerlingen met een hogere sociaal-economische achtergrond thuis vaker de beschikking hebben over een computer.

Met betrekking tot verschillen binnen de onderzochte groepen kunnen we vaststellen dat zowel sekse, leeftijd, SES als etnisch-culturele positie geen verklarende factoren zijn voor het al dan niet gebruik kunnen maken van een computer in de thuissituatie.

De Turkse deelnemers die veel aan *religie* doen kunnen significant eerder thuis gebruik maken van een computer dan de minder religieuze Turken uit dit onderzoek ($\phi = ,217$; $p = ,002$).

Daarnaast bestaat bij de autochtone Nederlanders de tendens dat *havo-, vwo- en mbo-leerlingen* eerder gebruik kunnen maken van een pc dan hun leeftijdsgenoten die onderwijs volgen aan het *vmbo*.

3.2.8 Internettoegang vanuit huis

Tabel 27: Internetaansluiting thuis – in afgeronde percentages

	TURKIJE		MAROKKO		SURINAME		NEDERLAND	
	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
Sekse	N=204		N=115		N=44		N=98	
Jongen	43	58	56	44	50	50	27	74
Meisje	56	44	59	42	50	50	29	71
Leeftijd	N=203		N=115		N=44		N=98	
12-14	49	51	57	43	44	56	37	63
15-16	44	57	54	47	46	55	28	72
17-19	53	47	63	37	60	40	12	89
Opleiding	N=204		N=111		N=42		N=98	
Vmbo/lwoo	47	53	61	39	48	52	45	55
Havo/vwo	43	57	42	58	50	50	9	91
Mbo	57	43	66	35	62	39	8	92
SES	N=144		N=83		N=28		N=64	
Laag	44	56	65	35	75	25	46	55
Midden	49	51	36	64	48	52	28	72
Hoog	50	50	-	100	-	100	10	91
Religie	N=198		N=115		N=33		N=24	
Weinig	57	43	50	50	55	46	25	75
Veel	39	61	63	37	73	27	-	100
Etnisch-cult. positie	N=160		N=101		N=37			
Midden	52	48	58	42	48	52	Nvt	Nvt
Hoog	42	58	57	43	50	50	Nvt	Nvt

Zoals reeds eerder in dit hoofdstuk is vermeld heeft 53 procent van alle ondervraagde leerlingen (N=246) *thuis een internetaansluiting*. Dit percentage is echter niet gelijk over de verschillende groepen verdeeld; zowel het percentage Turkse (51%), Marokkaanse (43%) als Surinaamse (50%) leerlingen met toegang tot het internet thuis ligt onder dit algemeen gemiddelde van 53 procent. De groep autochtone Nederlandse leerlingen met thuis een internetaansluiting ligt met 72 procent echter ver boven het gemiddelde en bovendien ook

boven het landelijk gemiddelde, aldus cijfers van Nielsen NetRatings uit november 2000 (tabel 27). Bij deze laatstgenoemde groep bestaat de tendens dat hoe hoger de *leeftijd* van de respondenten, hoe eerder de kans dat men thuis een internetaansluiting heeft. Ook het *opleidingsniveau* van deze autochtone Nederlandse leerlingen speelt een significante rol; de toegang tot het internet thuis neemt toe naarmate de leerlingen hoger zijn opgeleid ($V = ,409$; $p = ,000$). Bij de Turkse deelnemers bestaat de tendens dat meer Turkse *jongens* dan *meisjes* thuis toegang tot het internet hebben. *SES* blijkt bij de Marokkaanse respondenten een verklarende factor te zijn; naarmate de ondervraagde jongeren uit een hoger milieu komen, hebben zij thuis eerder toegang tot de digitale snelweg ($V = ,300$; $p = ,024$).

3.3 Voorspellende factoren voor mediabezit

Aan de hand van onderstaande schema's zullen we per etnische groep en per medium die achtergrondvariabelen aanduiden die de meeste significante invloed uitoefenen op enerzijds het persoonlijk mediabezit op de eigen (slaap)kamer en anderzijds de toegang tot verschillende 'oude' en 'nieuwe' elders in huis.

Uit onderstaand schema met betrekking tot de meest invloedrijke achtergrondvariabele(n) ten aanzien van het bezit van media-apparatuur op de eigen slaapkamer kan worden geconcludeerd dat de achtergrondvariabele **seks** bij de Turkse groep deelnemers de sterkste voorspeller is als het gaat om het **persoonlijk bezit van een televisietoestel**. De deelnemende Turkse jongens beschikken in vergelijking tot de deelnemende Turkse meisjes significant vaker ($\phi = -,314$; $p = ,000$) over een televisie op de eigen (slaap)kamer.

Het **bezit van een radio op de eigen slaapkamer** wordt bij de Marokkaanse groep het sterkst bepaald door de variabele **seks**; deelnemende Marokkaanse meisjes kunnen significant vaker een radio tot hun persoonlijk mediabezit rekenen dan de deelnemende Marokkaanse jongens ($\phi = ,245$; $p = ,010$). Verder kan met betrekking tot het individueel radiobezit worden geconcludeerd dat de **leeftijd** van de Surinaamse respondenten hieromtrent de belangrijkste voorspeller is ($V = ,378$; $p = ,043$).

Onderstaand schema toont verder aan dat de **seks** van zowel de Turkse als de Surinaamse deelnemers de meest invloedrijke achtergrondvariabele is ten aanzien van de mogelijkheid vanuit de eigen slaapkamer de digitale snelweg te betreden; Turkse ($\phi = -,235$; $p = ,001$) en Surinaamse ($\phi = -,524$; $p = ,001$) jongens hebben op hun eigen slaapkamer vaker de beschikking over een (kabel)modem dan de Turkse en Surinaamse meisjes. De **sociaal-economische status** van de Marokkaanse deelnemers oefent de meeste invloed uit op de **toegang van het internet vanuit de eigen kamer**; hoe hoger de sociaal-economische status van de Marokkaanse respondenten, hoe groter de kans dat er een (kabel)modem op de eigen slaapkamer aanwezig is ($V = ,349$; $p = ,009$).

De twee meest invloedrijke achtergrondkenmerken ten aanzien van het **persoonlijk bezit** van een **mobiele telefoon** zijn, bij zowel de Turkse als de Marokkaanse deelnemers, **leeftijd** en **opleiding**. Het bezit van een mobiele telefoon neemt namelijk toe naarmate de Turkse en Marokkaanse respondenten ouder zijn (respectievelijk $V = ,226$; $p = ,005$ en $V = ,299$; $p = ,006$). Turkse en Marokkaanse leerlingen die een middelbare beroepsopleiding volgen, kunnen het meest frequent een mobiele telefoon tot hun persoonlijk mediabezit rekenen gevolgd door vmbo en havo/vwo-leerlingen (respectievelijk $V = ,229$; $p = ,005$ en $V = ,245$; $p = ,036$). Bij de Turkse groep is de **SES** eveneens van significante invloed op het al dan niet in het bezit zijn van een mobiele telefoon; het bezit van een gsm neemt toe naarmate de Turkse respondenten uit een lager sociaal-economisch milieu afkomstig zijn ($V = ,229$; $p = ,023$).

Tot slot kunnen we met betrekking tot het bezit van verschillende media-apparatuur op de eigen slaapkamer vaststellen dat het al dan niet beschikken over een **computer op de eigen kamer** bij de Turkse deelnemers het sterkst wordt bepaald door de **seks** van de respondenten; meer Turkse jongens dan meisjes zijn op hun eigen kamer in het bezit van een

pc ($\phi = -.160$; $p = .022$). Een tweede verklarende factor hieromtrent is de **religieuze achtergrond** van de Turkse deelnemers; de Turkse respondenten die veel aan godsdienst doen, hebben vaker de beschikking over een computer op de eigen slaapkamer dan de deelnemende Turken die weinig actief zijn op religieus gebied ($\phi = .142$; $p = .046$).

Kortom, sekse is de achtergrondvariabele die de meeste invloed uitoefent op het persoonlijk bezit van zowel ‘oude’ (televisie en radio) als ‘nieuwe’ (kabelmodem, gsm en pc) media bij allochtone jongeren in Nederland. De etnisch-culturele positie van de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse deelnemers is hierbij in geen enkel geval van significante invloed.

Meest invloedrijke achtergrondvariabele(n) t.a.v. bezit media-apparatuur op eigen kamer

	BEZIT MEDIA-APPARATUUR (op eigen kamer)			
	Turken	Marokkanen	Surinamers	Nederlanders
Televisie	1. sekse	1. -	1. -	1. -
Radio	1. -	1. sekse	1. leeftijd	1. -
(Kabel)modem	1. sekse	1. ses	1. sekse	1. -
GSM	1. leeftijd 2. opleiding 3. ses	1. leeftijd 2. opleiding 3. -	1. - 2. - 3. -	1. - 2. - 3. -
Pc-thuis	1. sekse 2. religie	1. - 2. -	1. - 2. -	1. religie 2. -

Noot: In bovenstaand schema is telkens gekeken naar de drie meest invloedrijke achtergrondvariabelen per medium en per etnische groep. Een streepje (-) duidt op geen significante invloeden van de onderzochte achtergrondvariabelen.

Wat we vast kunnen stellen uit onderstaand schema is dat er vrijwel geen achtergrondvariabelen van significante invloed zijn op het bezit van media-apparatuur (televisie, radio, (kabel)modem en pc) ergens anders in huis. De Marokkaanse **meisjes** uit deze studie blijken in de **thuissituatie** vaker over een **televisie** te beschikken dan de deelnemende Marokkaanse **jongens** ($\phi = .191$; $p = .044$). Met betrekking tot de autochtone Nederlandse groep kunnen we concluderen dat het al dan niet bezitten van een **(kabel)modem** en/of een **computer ergens anders in huis dan op de eigen slaapkamer** het sterkst wordt verklaard aan de hand van de **opleiding** van de respondenten. Autochtone Nederlandse leerlingen die een middelbare beroepsopleiding volgen, hebben thuis in vergelijking tot de autochtone Nederlandse havo/vwo en vmbo-leerlingen vaker de beschikking over een internetaansluiting en/of een computer (respectievelijk $V = .344$; $p = .005$ en $V = .317$; $p = .009$).

Meest invloedrijke achtergrondvariabele(n) t.a.v. toegang tot media-apparatuur ergens anders in huis

	TOEGANG TOT MEDIA-APPARATUUR (ergens anders in huis)			
	Turken	Marokkanen	Surinamers	Nederlanders
Televisie	1. -	1. sekse	1. -	1. -
(Kabel)modem	1. -	1. -	1. -	1. opleiding
Pc-thuis	1. -	1. -	1. -	1. opleiding

Noot: In bovenstaand schema is telkens gekeken naar de drie meest invloedrijke achtergrondvariabelen per medium en per etnische groep. Een streepje (-) duidt op geen significante invloeden van de onderzochte achtergrondvariabelen.

Kort samengevat:

Persoonlijk mediabezit:

- Radio, leesboeken en een stereo-installatie zijn de meest voorkomende media in de kamers van zowel allochtone als autochtone Nederlandse jongeren.
- Video, telefoon en een (kabel)modem zijn het minst vaak aanwezig op de slaapkamers van de onderzochte jongeren.
- Autochtone Nederlandse respondenten hebben het meest een radio of stereo op hun slaapkamer; Turkse en Marokkaanse deelnemers het minst.
- Turkse en Marokkaanse deelnemers hebben op hun slaapkamer meer toegang tot nieuwe media dan Surinaamse en autochtone Nederlandse leerlingen.
- Slaapkamers van jongens uit alle onderzoeksgroepen zijn meer 'high-tech' dan die van de meisjes uit dit onderzoek.

Mediabezit in huis:

- Autochtone Nederlandse gezinnen beschikken beduidend vaker over een pc, cd-rom en internetaansluiting dan de allochtone gezinnen.
- Turkse en Marokkaanse gezinnen zijn vaker in het bezit van een schotelantenne dan de Surinaamse en autochtone Nederlandse gezinnen.
- Gezinnen met een hogere sociaal-economische achtergrond hebben vaker een pc, cd-rom en (kabel)modem in huis dan gezinnen met een lagere SES.